

UMEÅ UNIVERSITET

Vänbok till
Ulf Israelsson

Juridiska institutionen

Umeå 2020

Redaktörer

MATTIAS DERLÉN
LENA LANDSTRÖM
NINA NILSSON RÅDESTRÖM

*Ett stort tack till
Linda Andersson och Thomasine Francke Rydén
för all hjälp med vänboken.*

© Författarna 2020
Detta verk är skyddat av svensk upphovsrätt (Lag 1960:729)
ISSN: 1404-9198
ISBN: 978-91-7855-317-4
Omslag: Maria Lindhgren
Tryck: Cityprint i Norr AB
Umeå, Sverige 2020

Seminarier som examinationsform vid juridiska institutionen

SIGNE LAGERKVIST, NINA NILSSON RÅDESTRÖM & LINA
SIDENHAG¹

1 Inledning

Undervisningen på juridiska institutionens kurser har sin utgångspunkt i problembaserat lärande. Mot bakgrund av att juridik är ett hantverk och som sådant lärs bäst genom att göras, är det en naturlig utgångspunkt för vår undervisning. Problembaserat lärande ger också goda möjligheter att uppfylla högskolelagens krav på att undervisningen ska utveckla studenternas förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem.²

Vi behöver därmed skapa situationer där studenterna själva får tillfälle att öva sig på att analysera och lösa juridiska problem samt argumentera för eller emot en viss juridisk ståndpunkt. Dessa färdigheter måste de, såväl under utbildningen som i sitt yrkesliv, kunna utöva både skriftligt och muntligt, samt individuellt och tillsammans med andra.

Examinationen behöver utformas så att det är möjligt att bedöma alla de färdigheter som krävs av våra juriststudenter för examen. Det innebär att även andra färdigheter behöver kunna bedömas, än de individuella och skriftliga prestationer som främst examineras genom en avslutande individuell skriftlig tentamen. Mot bakgrund av detta är en viktig del av examinationen på våra kurser seminarier, där studenterna i huvudsak muntligen men även i viss mån skriftligen, både individuellt och i grupp, har tillfälle att visa sina färdigheter.

Vid all examination förekommer att studenter inte deltar eller deltar men blir underkända. Frånvaro är dock särskilt vanligt förekommande vid våra seminarier. Det beror mest sannolikt på att seminarierna sker vid en mängd olika tillfällen, men att seminarierna normalt endast kan ge betyget godkänd har nog också viss betydelse.

¹ Signe Lagerkvist, Nina Nilsson Rådeström och Lina Sidenhag arbetar som universitetsadjunkter vid juridiska institutionen och har alla introducerats av Ulf Israelsson såväl som nya studenter som nyanställda. Genom åren har denna och liknande frågeställningar rörande examination och undervisning diskuterats med honom.

² 1 kap. 8 § högskolelagen (1992:1434).

Frånvaron vid de examinerande seminarierna gör att denna examinationsform blir ett praktiskt problem, då lärarresurser måste användas för omprov och liknande i stället för att lärarresurserna förbehålls den ordinarie undervisningen. Samtidigt är det angeläget att examinerande moment hanteras på ett rättssäkert sätt.

Mot bakgrund av detta handlar vårt bidrag i denna vänbok om seminarier som examinationsform. Inledningsvis beskriver vi hur seminarier vanligen genomförs i praktiken och de praktiska problem som studenters frånvaro för med sig. Därefter förtydligar vi vad som gäller rättsligt vid examinationer med särskilt fokus på seminarier. Avslutningsvis diskuterar vi hur de praktiskt tänkbara lösningarna är förenliga med denna reglering.

2 Seminarier och frånvaro

Våra seminarier bygger på att studenterna i förväg, i mindre basgrupper,³ ska ha förberett sig inför seminarierna. I huvudsak ställer seminarierna krav på muntliga prestationer, men det förekommer även skriftliga inlämningsuppgifter. Under seminarierna får studenterna prestera såväl i grupp som individuellt. Det sker en interaktion mellan studenterna, och mellan studenterna och läraren.

Seminarierna betygsätts normalt inte utöver betyget godkänd. Frånvaro från ett eller flera examinerande seminarier får dock konsekvensen att studenten inte kan bli godkänd på kursen. Som nämnts inledningsvis så har vi ett praktiskt problem med frånvaro från våra seminarier. Det finns ett antal olika tänkbara lösningar på detta.

En lösning skulle kunna vara att godta frånvaro från ett eller ett begränsat antal seminarier. Detta går dock inte väl ihop med det faktum att seminarierna är examinationer och det kan även leda till gränsdragningsproblem; hur många seminarier ska en student kunna missa och ska det spela någon roll vilka seminarier det handlar om?

En annan lösning kan vara att samla de studenter som missade samma seminarium och helt enkelt erbjuda ett ytterligare examinationstillfälle. Problemet med en sådan lösning är dels att det ibland är flera studenter som missat ett visst tillfälle men ibland endast en eller ett par studenter, dels att det aktiva deltagandet vid ett sådant extra tillfälle oftast inte bygger på studentens förberedelse tillsammans med basgruppen utan endast studentens egna förberedelser.

Det är även möjligt att, mot bakgrund av ovanstående svårigheter, låta studenten göra en annan form av uppgift eller annan form av redovisning. Ett sådant upplägg leder dock till att studenten inte prövas på samma sätt, inte ens när prövningen sker

³ En basgrupp består vanligen av 4-6 studenter.

muntligen eftersom studenten är ensam närvarande och därför inte får möjlighet att diskutera och jämföra sina lösningar med övriga studenters.

Vid utbildningen förekommer även olika former av spel, till exempel rättegångsspel, eller andra former av seminarier som kan vara svåra att återskapa och som inte heller är lämpliga att ersätta med en annan uppgift. Skulle man kunna tänka sig att studenten vid frånvaro från denna form av seminarier erbjuds ett nytt examinationstillfälle först då seminariet genomförs på nytt vid nästa tillfälle då kursen ges?

Samtliga dessa lösningar har alltså olika nackdelar och de innebär dessutom merarbete för lärarna, oavsett om det handlar om att hålla ett seminarium på nytt (i grupp eller individuellt), göra nya ersättningsuppgifter eller läsa inlämnade uppgifter. Konsekvensen är helt enkelt att mindre lärartid återstår för den ordinarie undervisningen.

Hittills har främst redogjorts för praktiska problem. Nedan följer en genomgång av den rättsliga regleringen.

3 Rättssäkerhet och examinationer

3.1 Att examinera är att utöva makt

Vid de examinerande momenten kontrollerar vi lärare i vilken utsträckning de förväntade studieresultaten har uppnåtts och bedömer studenternas prestationer. Såväl bedömningen som betygsättningen utgör maktutövning som uttrycks i 1 kap. 1 § regeringsformen (RF), där det framgår att all offentlig makt utgår från folket, och att makten ska utövas under lagarna. Vi måste alltså ha stöd i lag, eller snarare i rättsordningen,⁴ när vi examinerar.

Lika centralt är att vi beaktar allas likhet inför lagen samt kraven på saklighet och opartiskhet enligt vad som anges i 1 kap. 9 § RF. För att främja detta finns det i förvaltningslagen (2017:900) regler om jäv, som innebär att den som är jävig varken ska handlägga eller besluta i ett ärende om examination.⁵

⁴ Von Essen, Ulrik, Bohlin, Alf och Warnling Conradson, Wiweka, Förvaltningsrättens grunder, Norstedts Juridik, 3 uppl., Stockholm 2018, s. 87 f.

⁵ 16–18 §§ förvaltningslagen.

3.2 Den särskilda regleringen av högskolornas verksamhet

Utöver grundlag och den övergripande reglering som återfinns i förvaltningslagen, finns det särskild reglering av högskolornas verksamhet i högskolelagen (1992:1434) samt högskoleförordningen (1993:100). Frågan om hur frånvaro från examination ska hanteras berörs dock inte i vare sig lagen eller förordningen.

I 5 kap. 6 § högskolelagen framgår att regeringen kan delegera rätten att meddela föreskrifter till en annan myndighet, det vill säga landets högskolor. Regeringen har också bemyndigat högskolorna att meddela föreskrifter för vissa frågor i högskoleförordningen.

Högskoleförordningen lämnar bland annat över till högskolorna att besluta om kursplaner. I kursplanen ska kursens mål anges samt formerna för bedömning av studenternas prestationer och ”de övriga föreskrifter som behövs”.⁶ Utifrån de examinationsformer som beslutats i kursplanen ska betyg sättas av en särskilt utsedd lärare, den så kallade examinatorn.⁷ Ingen annan kan bestämma vad examinator ska besluta i en viss fråga och examinatorn kan inte heller vidaredelegera sin beslutsrätt.⁸

Högskolorna kan dessutom, utan bemyndigande, besluta om allmänna råd på sitt område.⁹ Den övergripande vägledningen på området återfinns i Universitetskanslersämbetets vägledning (UKÄ) Rättssäker examination.¹⁰

3.3 Universitetets samt juridiska institutionens reglering

I Umeå universitets regler för kursplaner förtydligas att planerna är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. RF, samt att föreskrifterna i kursplanen, om till exempel examinationsform och betygsgrader, är grunden för examinatorns myndighetsutövning gentemot en student.¹¹

Universitetet har även beslutat om regler för betyg och examination på grund- och avancerad nivå (regelsamlingen).¹² Denna regelsamling omfattar dock inte bara

⁶ 6 kap. 14–15 §§ högskoleförordningen.

⁷ 6 kap. 18 § högskoleförordningen.

⁸ Självständighetsprincipen återfinns i 12 kap. 2 § RF.

⁹ Högskoleverkets rapport 1999:5 Högskolornas regler och delegeringssystem, s. 19.

¹⁰ UKÄ 2020, fjärde upplagan: ”uka.se/download/18.74b676316f1a92ef84a3a3/1579253391757/Vagledning-2020-01-16-rattssaker-examination.pdf” (hämtad 2020-04-29).

¹¹ ”umu.se/regelverk/utbildning-pa-grund-och-avancerad-niva/regler-for-kursplaner-och-litteraturlistor-pa-grund--och-avancerad-niva/” (hämtad 2020-04-28).

¹² ”umu.se/globalassets/fristaende-webbar/regelverk/utbildning-pa-grund--och-avancerad-niva/fs-1.1-2368-18-regler-for-betyg-och-examination-pa-grund--och-avancerad-niva.pdf” (hämtad 2020-04-28).

föreskrifter, utan även rekommendationer samt informativ återgivning av bland annat det som följer av annan lagstiftning samt JO-beslut.¹³ I regel 8.1 i regelsamlingen uttalas att en examination innebär att en examinator bestämmer ett betyg utifrån den eller de former för bedömning av studenternas prestationer som anges i kursplanen.

Juridiska institutionens kursplaner har olika övergripande mål samt förväntade studieresultat beroende på vilka rättsområden som behandlas samt nivå på kursen med mera. På samma sätt kan formerna för examinationen variera. Det är dock nästan alltid så att examinationen på våra kurser omfattar seminarier. Det är även så att examinationen omfattar en individuell skriftlig tentamen, en individuell skriftlig uppsats, eller en kombination av alla dessa tre examinationsformer.

I regel kan seminarierna endast ge betyget godkänd, medan överbetygen baserar sig på de individuella skriftliga examinationerna. En student måste som sagt få godkänt på alla examinationer för att få betyget godkänt på kursen. Studenten har dock rätt att genomföra alla examinationer, exempelvis en tentamen, oavsett om övriga examinationer är godkända eller inte enligt 15.1 i regelsamlingen.

4 Särskilt om seminarier som examinationsform

De olika tänkbara lösningar på problemet med frånvaro som presenterats ovan i avsnitt 2 är alla alternativ som nämns i såväl regelsamlingen som UKÄ:s vägledning, dock med ett undantag. Varken regelsamlingen eller vägledningen innehåller varianten att en student på grund av frånvaro befrias från ett examinerande moment.¹⁴ Däremot regleras omprov, ersättningsuppgift och komplettering.

Inledningsvis är det viktigt att vara tydlig med vilket alternativ vi talar om. Om studenten inte deltagit vid det ursprungliga seminariet kan omprov eller ersättningsuppgift vara användbart, förutsättningarna för detta redogörs för nedan. Samtliga betyg torde då vara möjliga för studenten att nå, vilket för seminariernas del dock normalt endast handlar om betyget godkänd.

Om studenten deltagit men fått underkänt vid seminariet är utöver omprov och ersättningsuppgift även komplettering ett möjligt alternativ. Om studenten vill komplettera och förutsättningarna för detta är uppfyllda är det dock endast möjligt att komplettera upp till betyget godkänt.

¹³ Se t.ex. 6.1 i regelsamlingen rörande omprövning av betyg, som hänvisar till 12 kap. 2 och 4 §§ högskoleförordningen samt 7.1 i regelsamlingen om rättelse som bl.a. hänvisar till förvaltningslagen. I 11.5 samt 12.1 i regelsamlingen hänvisas till JO-beslut.

¹⁴ Befrielse från obligatoriskt utbildningsmoment kan dock vara aktuellt med hänvisning till studenters etiska och religiösa övertygelser, UKÄ 2020, s. 70.

När det gäller de olika alternativen finns inte detaljerade bestämmelser i vare sig lag eller förordning varför UKÄ:s vägledning, universitetets egen regelsamling och institutionens kursplaner blir av större intresse för våra frågeställningar.

4.1 Omprov

I 17.1 i regelsamlingen anges att student som inte deltagit under ett prov, eller deltagit men blivit underkänd, har rätt att delta i ett omprov. I 8.2 regelsamlingen förtydligas också att begreppet prov inte bara omfattar traditionell salstentamen, utan även bland annat examinerande seminarier.

Omprovet ska erbjudas inom två månader efter det ordinarie provet. Undantages om ordinarie prov ligger i maj eller juni. Då får omprovet erbjudas inom tre månader vilket följer av 17.4 i regelsamlingen. Därefter ska minst ett andra omprov erbjudas inom ett år efter det ordinarie tillfället enligt 17.8 i regelsamlingen. I 17.3 framgår även att studenterna senast i samband med det ordinarie seminarietillfället ska informeras om datum för omprovet.

Umeå universitets regler om omprov har stora likheter med UKÄ:s rekommendationer när det gäller omprov. UKÄ gör följande uttalande i anslutning till tidskraven för omprov:

UKÄ konstaterar att de ovan redovisade uttalandena när det gäller omprov framför allt avser traditionell salstentamen och liknande examinationsformer. De angivna tidsgränserna för omprov kan inte utan vidare tillämpas på mer speciella examinationsformer.¹⁵

Av 17.5 i regelsamlingen framgår att speciella examinationsformer är examination som inte kan ersättas med en annan uppgift. Så som diskuterats i avsnitt 2 blir svårigheterna med att ersätta ett seminarium särskilt tydliga när det gäller rättegångsspel och liknande. Vid speciella examinationsformer är det tillåtet att avvika från tidsgränserna för det första omprovet, om tidskravet skulle leda till orimliga kostnader eller stora praktiska svårigheter. Följande krav måste dock vara uppfyllda.

- Examinationsformen måste vara tydligt motiverad utifrån kursplanens mål.
- Examinationsformen får omfatta maximalt 15 högskolepoäng.
- Det första omprovet i normalfallet erbjuds senast nästkommande termin.

¹⁵ UKÄ 2020, s. 97.

Denna regel ligger i linje med UKÄ:s uttalanden om speciella examinationsformer. Vägledningen förtydligar att det i dessa fall borde ”vara möjligt att göra undantag från de angivna tidsgränserna om det annars skulle leda till orimliga ekonomiska kostnader eller stora praktiska svårigheter för lärosätet eller en tredje part.”¹⁶

Juridiska institutionens kursplaner innehåller i de allra flesta fall följande gemensamma formulering beträffande omprov: ”För studerande som inte blivit godkänd vid ordinarie provtillfälle anordnas ytterligare provtillfälle.”¹⁷

4.2 Ersättningsuppgifter

I stället för att göra ett omprov kan det vara möjligt att ge studenten en ersättningsuppgift. Detta följer av 17.7 i regelsamlingen som anger att ett prov som inte kan upprepas i enlighet med de tidsgränser som finns, kan ersättas med annan uppgift. Uppgiften ska då till såväl omfattning som innehåll stå i rimlig proportion till det prov som missats.

UKÄ skriver att studenter inte alltid kan fullgöra de obligatoriska moment som anges i kursplanen och att det är lärosätet som måste avgöra i vilka kurser och under vilka förutsättningar det är lämpligt att erbjuda ersättningsuppgifter till studenten. UKÄ har framfört att det inte räcker att möjligheten att frångå kursplanens föreskrifter om examinationsformer endast framgår av lärosätets gemensamma regler utan att det även i aktuell kursplan ska finnas stöd för en sådan åtgärd.¹⁸

Juridiska institutionens kursplaner innehåller i de allra flesta fall följande gemensamma formulering beträffande ersättningsuppgift: ”Om särskilda skäl föreligger har examinator rätt att besluta om annan examinationsform.”

Det är viktigt att påminna om att ifall ersättningsuppgift inte erbjuds måste studenten erbjudas omexamination, det vill säga omprov.¹⁹

4.3 Komplettering

Om studenten deltagit men fått underkänt vid seminariet är utöver omprov och ersättningsuppgift även komplettering ett möjligt alternativ. Denna möjlighet regleras i 18.1 i regelsamlingen där det framgår att i stället för omprov kan

¹⁶ UKÄ 2020, s. 97.

¹⁷ Se t.ex. kursplan för kurserna Anställningsavtalets rättsliga reglering, 15 hp, Beskattningsrätt I, 15 hp, Förvaltningsrätt, 15 hp, och Förändrad markanvändning ur rättsligt perspektiv, 15 hp, där samtliga av de gemensamma formuleringar som presenteras här återfinns.

¹⁸ UKÄ 2020, s. 69.

¹⁹ UKÄ 2020, s. 70.

examinator besluta att en komplettering får göras för att en student ska kunna nå godkänt resultat, om en sådan bestämmelse finns i kursplanen. Regeln har även stöd i UKÄ:s vägledning, där det framgår att ingenting hindrar att examinator använder sig av komplettering, om det finns stöd för det i lärosätets regler.²⁰

I 18.2 i regelsamlingen förtydligas att studenten alltid har rätt att istället välja omprov för att även kunna få ett högre betyg än godkänt.

Juridiska institutionens kursplaner innehåller i de allra flesta fall följande gemensamma formulering beträffande komplettering:

Student som deltagit vid men blivit underkänd på prov (vilket inkluderar uppsats, PM, seminarium, redovisning, inlämningsuppgift och liknande), som inte rubriceras som salstentamen, hemtentamen eller muntlig tentamen, har rätt att utföra komplettering upp till betyget Godkänd för det aktuella provet, dock ej till högre betyg. Studenten kan fortfarande få högre betyg än Godkänd på kursen som helhet, förutsatt att kraven för dessa betyg uppnåtts. Kompletteringen ska ske inom två månader från det att studenten fått kännedom om att den inte uppnått godkänd nivå på provet i fråga och inom ramen för den ursprungliga examinationsuppgiften.

5 Slutsatser

Här nedan följer först de slutsatser som vi anser kan dras beträffande de olika alternativen för hur en student kan ta igen ett missat seminarium. Därefter kommer några avslutande reflektioner.

5.1 Omprov

Eftersom seminarierna är examinerande, är utgångspunkten att vi måste erbjuda ett omprov. Som konstaterats ovan är det mycket svårt att återskapa alla de moment som ett seminarium omfattar, från basgruppens förberedelser, till gruppernas och lärarens interaktion under seminariet. Det måste därmed vara acceptabelt att ett omprov gällande ett seminarium snarare handlar om att studenten ska få möjlighet att göra samma eller likvärdiga uppgifter *på ett likvärdigt sätt* som vid det ordinarie tillfället. Ett ofrånkomligt krav på ett omprov borde därför vara att det ges ett tillfälle för ett möte mellan läraren och i vart fall en inte alltför liten grupp studenter.

Att arrangera ett nytt möte med det färre antal studenter som berörs, får därför ses som det närmaste vi kan komma ett omprov när det gäller seminarier. Denna möjlighet ska vidare ges inom två månader, om seminariet har ägt rum under andra

²⁰ UKÄ 2020, s. 95.

månader än maj och juni. Vidare ska studenterna senast i samband med det ordinarie seminarietillfället informeras om datum för omprovet.

Vissa seminarier, som till exempel ett rättegångsspel, är särskilt svåra att ersätta med ett omprov. Ett sätt att hantera detta är att hänvisa studenten till att genomföra omprovet nästa gång kursen ges. För oss blir det dock svårt att uppfylla regelsamlingens krav på att det första omprovet i normalfallet ska erbjudas ”*senast* nästkommande termin”. Detta eftersom såväl juristprogrammet, som de flesta av våra fristående kurser, bara ges en gång per år.

Det beror dock på vad som menas med att omprov ”i normalfallet” ska erbjudas senast nästkommande termin – avses här att omprov ska erbjudas nästkommande termin när det är möjligt men att längre tid kan godtas i de fall där det inte är möjligt?

Vår åsikt är att särskilda examinationsformer, mot bakgrund av dess betydelse för juristutbildningen, borde kunna tillåtas att ske genom omprov nästa gång kursen ges.

Detta kan dock inte krävas när det gäller seminarier under programmets sista år, eftersom studenterna då måste ha möjlighet att avsluta sina studier. Då är helt enkelt omprov inte ett realistiskt alternativ. För att hantera frånvaro återstår då bara möjligheten till ersättningsuppgift.

5.2 Ersättningsuppgifter

När en student får ersätta ett missat seminarium med en annan uppgift, till exempel en skriftlig inlämning, är det fråga om vad som kallas ersättningsuppgift. I dagligt tal kallas det vid institutionen ofta för att studenten ”får en komplettering”, men som framgått avses med komplettering egentligen att en student får möjlighet att komplettera ett genomfört men underkänt prov upp till godkänt.

Möjligheten att ge en ersättningsuppgift – oavsett om det innebär att studenten ska besvara den ordinarie uppgiften eller en ny uppgift och oavsett om det ska göras skriftligen eller muntligen – bygger enligt regelsamlingen på att omprov inte kan ges inom rätt tid.

Frågan är i vilka situationer det kan vara aktuellt med en ersättningsuppgift. Det skulle kunna vara i de fall det saknas praktiska möjligheter att genomföra omprov, till exempel när ingen lärare har möjlighet att bedöma studenten vid ett omprov inom två månader. Det skulle också kunna vara att omprov inte är möjligt därför att det är så få studenter som missat det aktuella seminariet. Ett uppsamlingsseminarium skulle då inte kunna sägas vara ett omprov eftersom förutsättningarna skiljer sig så stort från det ordinarie tillfället.

Ersättningsuppgiften ska till omfattning och innehåll stå i rimlig proportion till det seminarium som studenten missat, vilket givetvis kan vara svårt att bedöma. Detta torde dock medföra att ersättningsuppgiften inte medvetet får göras svårare

eller mer omfattande i något slags försök att få studenter att närvara vid seminarierna.

Det finns inte någon bestämmelse eller vägledning angående inom vilken tid som studenterna ska få ersättningsuppgiften eller om det är möjligt att bestämma en tid inom vilken den ska vara klar.

5.3 Komplettering

Komplettering är endast en möjlighet för den som deltagit men fått betyget underkänt. De flesta av våra kursplaner öppnar upp möjligheten att använda kompletteringar vid underkända examinerande moment, såsom seminarier.²¹

Det är dock relativt sällan som våra studenter blir underkända vid våra seminarier, och det är inte ett alternativ för att hantera frånvaro från seminarier.

5.4 Avslutande reflektioner

Eftersom beslut om betyg är det viktigaste beslutet vi som lärare fattar beträffande studenterna, och då det utgör myndighetsutövning, är det viktigt att det för studenterna är tydligt och förutsebart vad som ligger till grund för betyget och vilka krav som ställs på dem för att de ska nå godkänt resultat på en kurs.

Det är därför nödvändigt att de regler som finns om detta samt de rutiner som finns på universitetet och institutionen är kända och följs av lärare och övrig personal. Varje kursansvarig är i sin tur skyldig att informera studenterna om detta.

Våra slutsatser är att frånvaron från ett examinerande seminarium i vissa fall kan ersättas med ett omprov, i form av ett liknande möte mellan läraren och en grupp studenter.

När det gäller vissa seminarier, som är särskilt svåra att återskapa och olämpliga att ersätta, kan det vara möjligt för oss att arrangera omprovet nästa gång kursen ges, beroende på om detta kan vara acceptabelt även då kursen inte ges förrän inom ett år.

Vidare kan vi konstatera att det finns en möjlighet att i stället anordna en ersättningsuppgift, när praktiska och ekonomiska begränsningar gör att omprov inte kan ges inom rätt tid. Vi kan dock konstatera att det finns ett antal kvarstående frågor som inte har besvarats här.

Ofta har en student missat något eller några seminarier, men reglerna medför att en student skulle kunna missa samtliga seminarier och då kräva att få fullgöra dessa genom omprov eller ersättningsuppgifter. En sådan situation leder till såväl relativt

²¹ Se avsnitt 4.3.

omfattande merarbete för de lärare som undervisar på kursen som att vissa av de förväntade studieresultaten blir svåra att examinera.

Frågan är om det finns någon möjlighet att neka studenten och i stället hänvisa denne till att genomföra kursen nästa gång den ges, eftersom denne inte har kunnat visa de kunskaper och färdigheter som krävs för ett godkänt resultat.

En annan fråga är vad som krävs av studenten för godkänt resultat vid det ordinarie seminariet jämfört med ett omprov eller ersättningsuppgift. Vid seminariet är det en större grupp som examineras, vilket innebär att varje student får ett mer begränsat utrymme att visa sina kunskaper och färdigheter. Det blir också mindre problematiskt om en student inte svarar helt korrekt under redovisningen.

Vid omprov eller ersättningsuppgift svarar studenten oftast på en större del av uppgiften och det kan vara så att kraven på att studenten har dragit korrekta slutsatser blir högre vid dessa tillfällen. Bedömningen måste dock grundas på att studenten har visat tillräckliga kunskaper, förmågor och färdigheter för att få ett godkänt resultat. Om en student bedöms hårdare vid ett omprov eller en ersättningsuppgift blir det också aktuellt att fundera över bestämmelsen i 1 kap. 9 § RF enligt vilken lika fall ska behandlas lika.

